

ДУАЛНИТЕ СЪЩЕСТВИТЕЛНИ ИМЕНА В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

STOYAN BUROV

DUAL NOUNS IN BULGARIAN

(Summary)

Dual nouns have only a plural form that relates to the conceptual class of discrete objects having a divisible or an indivisible bipartite structure. They encode the conceptualization of the whole as 'many' and are situated in the periphery of linguistic representation of objects. The reduction of the number of dual nouns depends on: (a) the loss of the dual number of the noun in Modern Bulgarian; (b) the contradiction between semantic wholeness and grammatical plurality; (c) the tendency towards pre-categorization of objects according to a model object, i.e. countable nouns; (d) the change in the bipartite structure of the object into a unitary structure that requires a new kind of conceptualization.

1. Според начина на концептуална категоризация на предметността се формират следните граматични класове в българския език:

а) Клас броими съществителни (с корелативни форми за ед. и множ. число) – те отразяват концептуализацията на цялото като 'цяло' и на многото като 'много'. Това е представителната, „прототипичната“ част на лингвистичната предметност.

б) Клас дуални съществителни (с форма само за множ. число) – те отразяват концептуализацията на цялото като 'много' и са в периферията на лингвистичната предметност.

в) Клас събирателни съществителни (с форма само за ед. число) – те отразяват концептуализацията на многото като 'цяло' и също са в периферията на лингвистичната предметност.

г) Клас наименования на маси (веществени и абстрактни) (с форма само за ед. или само за множ. число) – те отразяват концептуализацията на нецялото като 'нецяло' (континуум) и са разположени между ядрото на лингвистичната предметност (заето от броимите съществителни) и нейната периферия (заета от дуалните и събирателните съществителни).

Обособяването на граматичен клас съществителни "dualia" tantum ("Dual" Nouns), които компактно се противопоставят на всички останали нарицателни съществителни, е наложено от тяхната денотативна отнесеност към конкретен, но двусъставен предмет. С формата за множествено число на дуалните съществителни се назовава един предмет, но с нея се сигнализира, че в структурата на предмета има нещо особено, очевидно важно за носителите на българския език при взаимодействието им с такъв предмет или (когато става дума за концептите на човешките чифтни органи) при взаимодействието на носителите на езика със заобикалящия ги свят. Антропоцентричната функционална нагласа към някои предмети като двусъставни предмети е обусловена от съзнанието за важността на чифтните човешки органи, които са 'цяло' само в своята двусъставност.